

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Guideline of an Economics instruction for enhancing economic literacy of lower secondary students

รณจักร ยิ่งยืน¹ และ วิชัย เสวกงาม^{2**}

Ronnajuk Yaungyuen¹ and Wichai Sawekngam^{2**}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจฯ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 5 คน ตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์กลไกของระบบเศรษฐกิจ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านระบบเศรษฐกิจ (2) ด้านการผลิต (3) ด้านการบริโภค และ (4) ด้านการเงินและการลงทุน และ 2) แนวทางการจัดการเรียนการสอน ใช้กรอบแนวคิด 4 ประการ คือแนวทาง P A C E ประกอบไปด้วย (1) P (Practice ฝึกฝนจากสถานการณ์จริง) (2) A (Analyze วิเคราะห์ปัญหาอย่างมีเหตุผล) (3) C (Create สร้างทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบท) และ (4) E (Empower ส่งเสริมการใช้ความรู้เพื่อชีวิตจริงและส่วนรวม) โดยมีแนวทางการจัดการเรียนการสอน 2 ลักษณะ คือ (1) การส่งเสริมผ่านการบูรณาการรายวิชาสังคมศึกษา และ (2) การส่งเสริมผ่านกิจกรรม

คำสำคัญ : ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ, แนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล : ronnajuk@ccs.go.th
Master student in Division of Curriculum and Instruction, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University. Email: ronnajuk@ccs.go.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล : wichai.s@chula.ac.th
Assistant Professor (Ph.D.) in Division of Curriculum and Instruction, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University. Email: wichai.s@chula.ac.th

**** Corresponding Author**

Abstract

This research aimed to 1) study economic literacy for lower secondary school students and 2) propose an economics teaching approach to promote economic literacy for lower secondary school students. The study was divided into 2 phases: Phase 1: The study of economic literacy. The target group was 5 economics experts. The research instrument was in-depth interviews. Phase 2: The study of economics teaching approaches to promote economic literacy. The target group was 5 curriculum and instruction experts. The sample was 144 lower secondary school students. The research instruments included interviews, group discussions, and the developed teaching approach. Data was analyzed by content analysis. The research results found that 1) economic literacy refers to the ability to apply knowledge, skills, and attitudes to analyze the mechanisms of the economic system. It is divided into 4 aspects: (1) economic system, (2) production, (3) consumption, and (4) finance and investment, and 2) teaching approaches. It uses a four-point conceptual framework, the PACE approach, consisting of (1) P (Practice, practice from real situations), (2) A (Analyze, analyze problems logically), (3) C (Create, create alternatives appropriate to the context), and (4) E (Empower, promote the use of knowledge for real life and the community), with two teaching and learning approaches: (1) promotion through integration of social studies subjects, and (2) promotion through activities.

Keywords: economic literacy, economics teaching methods, secondary school students

บทนำ

สภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกและประเทศไทยในช่วงการเปลี่ยนผ่านศตวรรษที่ 20 สู่ศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่สำคัญในการเป็นแรงขับเคลื่อนและผลักดันให้มีการปฏิรูปประเทศไทยในทุกด้าน เป็นที่มาและก่อให้เกิด “นโยบายประเทศไทย 4.0” ซึ่งเป็นโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนให้สำเร็จได้นั้นคือ “การศึกษา” เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านปริมาณข้อมูลและวิธีการเข้าถึงความรู้ ตลอดจนวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ทักษะแห่งอนาคตมาจากภาคีความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นภาคีที่รวมกันระหว่างบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิล บริษัทไมโครซอฟท์ บริษัทวอลท์ดิสนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษารัฐ ฯลฯ การจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว

เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ หรือเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล กล่าวคือ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำหาย และซับซ้อน อันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เป็นไปได้ สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (วิภาพรรณ พินลา, 2561) หนึ่งในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะทางเศรษฐศาสตร์ (economic literacy) หรือที่สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้คำจำกัดความว่า “ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ” ซึ่งเป็นหนึ่งในส่วนสำคัญของสาระเศรษฐศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษา (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562)

การจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์สำหรับปี 2568 เน้นการพัฒนานองค์ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเศรษฐกิจฐานของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และการประชุม NCE โครงการเหล่านี้มุ่งเน้นการส่งเสริมการศึกษา และเผยแพร่ผลงาน รวมถึงการสร้างความเข้าใจในเศรษฐกิจไทยผ่านการคาดการณ์และวิเคราะห์ (ธนาคารกลางแห่งประเทศไทย, 2568) วิชาเศรษฐศาสตร์จึงนับว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อมนุษย์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นศาสตร์หรือวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ทุกระดับในสังคม นับตั้งแต่ชนชั้นผู้บริหารจนถึงชนชั้นกรรมาชีพว่าเขาเหล่านั้นจะมีวิธีการบริโภค การหารายได้ การใช้จ่ายรายได้ที่ได้มา และการผลิตสินค้าและบริการเพื่อบริโภคหรือใช้จ่ายเหล่านั้นอย่างไร ตลอดจนจะมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจหรือกำหนดนโยบายเศรษฐกิจอย่างไร ดังนั้นวิชาเศรษฐศาสตร์จึงเป็นเรื่องที่แยกออกการดำเนินชีวิตไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรู้จักจัดสรรทรัพยากรให้สามารถวางแผนได้อย่างลงตัว (วิภาพรรณ พินลา, 2561)

ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจเป็นแนวคิดที่จำเป็นในการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบัน โดยแนวคิดดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการสร้างพลเมืองที่มีความรู้และความเข้าใจโลกทางเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเหล่านี้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพบนพื้นฐานความรู้ของเศรษฐศาสตร์ (จตุพล สังข์เลาว์, 2563) เป็นความรู้จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นผู้นำที่จะพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจระยะยาวในผู้วิจัยพบการศึกษาเรื่องความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจค่อนข้างจำกัด หากเปรียบเทียบกับการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดรู้ทางเศรษฐกิจ เช่น Pristiani (2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษา ระดับความฉลาดรู้ทางเศรษฐกิจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่าการจัดการเรียนภาคปฏิบัติเน้นส่งเสริมระดับความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจของนักเรียนมากกว่าการทดลองเชิงทฤษฎี ส่วน Grol et al. (2017) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือหรือข้อสังเกตผลการทดลองในห้องเรียนเศรษฐศาสตร์ต่อความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจของนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีทักษะความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจมีอิทธิพลจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดให้ในห้องเรียนซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการบริโภคของนักเรียนได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับ ถ้านักเรียนสำเร็จการศึกษาไปแล้วจำเป็นต้องเกิดความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจเพื่อต่อยอดในชีวิตประจำวัน และเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนเศรษฐศาสตร์ในการนำไปจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อ ส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ และยังสามารถเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการพัฒนาในทุกๆระดับ ทั้งการศึกษาภาคบังคับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อ ประโยชน์ทางการศึกษาและพัฒนาชาติต่อไป

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง ในและต่างประเทศ หลักการทางเศรษฐศาสตร์ร่วมกับกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของเครือข่าย องค์กรความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century skills, 2019) ผู้วิจัยจึงได้ให้นิยามความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ หมายถึง ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และ เจตคติที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์กลไกของระบบเศรษฐกิจ โดยสามารถแบ่งองค์ประกอบความฉลาดรู้เรื่อง เศรษฐกิจ เป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านระบบเศรษฐกิจ 2) ด้านการผลิต 3) ด้านการบริโภค และ 4) ด้านการเงิน และการลงทุน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน 2 คน และ 2) ครูผู้สอนเศรษฐศาสตร์ จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่สังเคราะห์ได้เบื้องต้น ร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมากำหนดเป็นร่างเนื้อหาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบไปด้วยความหมายและองค์ประกอบ ก่อนเตรียมไปสร้างเป็นเนื้อหาสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นตัวอย่างต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ (semi-structured interview) ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับผู้เชี่ยวชาญระยะที่ 1 เพื่อนำมาวิเคราะห์ความหมาย องค์ประกอบและคุณลักษณะบ่งชี้ของความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ และนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ นำมาเป็นร่างเนื้อหาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ จากนั้นไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีประสบการณ์ด้านเศรษฐศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ 1) บันทึกการสนทนากลุ่ม (focus group record) ใช้สนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีดัชนีความสอดคล้องกับนิยามมากกว่า 0.5 ขึ้นไป และนำแบบบันทึกสนทนากลุ่มไปเก็บข้อมูลวิจัยระยะที่ 2 ต่อไป และ 2) แบบประเมินประสิทธิภาพของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สังเคราะห์และร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีดัชนีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการมากกว่า 0.5 ขึ้นไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการศึกษาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการ ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สังเคราะห์ผลความหมาย องค์ประกอบร่วมกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริม 3) สร้างเครื่องมือแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 4) ตรวจสอบคุณภาพของแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 5) นำบันทึกการสนทนากลุ่มไปเก็บข้อมูลเก็บผู้เชี่ยวชาญ และ 6) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม จนสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากข้อมูลที่ได้รับ ร่างเป็นเนื้อหาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจตามประเด็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลร่วมกับเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยพัฒนาเนื้อหาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้สังเคราะห์เบื้องต้นมาเรียงเป็นหมวดหมู่ ปรับแต่งและเลือกหมวดหมู่และแท็กที่สำคัญที่สุดที่สะท้อนถึงความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ วิเคราะห์และตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่ ระบุประเด็นสำคัญจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการถอดเสียงจากการบันทึกการสนทนากลุ่มจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบการกำหนดความหมายและองค์ประกอบความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ และเพื่อเป็นเนื้อหาสำหรับหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ

1. กลุ่มเป้าหมายและตัวอย่าง

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน คือ 1) อาจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน 2 คน 2) ศึกษานิเทศก์ด้านเศรษฐศาสตร์ จำนวน 2 คน และ 3) อาจารย์ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ที่มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอนเศรษฐศาสตร์ไม่น้อยกว่า 10 ปี

1.2 ตัวอย่าง คือ นักเรียน 144 คน จากกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยแต่ละภูมิภาค 6 โรงเรียน โดยเลือกมาแบบเจาะจง ซึ่งเป็นตัวแทนของนักเรียนทั่วประเทศจาก 6 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 ประกอบด้วยความหมายและองค์ประกอบ ใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนรู้

2.3 แผนการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ทั้งนี้ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีดัชนีความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการมากกว่า 0.5 ขึ้นไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ได้แก่ 1) เก็บข้อมูลด้วยสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม โดยนำผลการสังเคราะห์ความหมายและองค์ประกอบจากงานวิจัยในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริม 2) สังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ 4) นำแบบประเมินประสิทธิภาพไปสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5) สังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม 6) เขียนแผนการสอนตามแนวทางที่พัฒนาขึ้น และ 7) นำแผนการสอนไปใช้ทดลองสอนกับนักเรียนตัวอย่างจำนวน 144 คน ซึ่งเป็นตัวแทนนักเรียนจากกลุ่มโรงเรียนทั่วประเทศ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์มาตีความและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากคำพูดของผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์แบบประชุมกลุ่ม นำประเด็นที่ควรแก้ไขมาปรับปรุงเพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

4.2 ตรวจสอบแนวทางการจัดการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการประชุมกลุ่ม มาสรุปจัดเป็นกลุ่มข้อมูลตามประเด็นดำเนินการปรับปรุงแนะนำแก้ไข

4.3 สังเคราะห์ผลการใช้แผนการสอนตามแนวที่พัฒนาขึ้นไปใช้สอน จำนวน 7 คาบเรียน โดยกิจกรรมหลักในแต่ละคาบประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมสร้างบริบทเรื่อง “รายจ่ายประจำวัน” 2) จำลองสถานการณ์ “เลือกซื้อสินค้า” 3) วิเคราะห์สื่อ “โฆษณา โปรโมชั่น” 4) สร้างแผนการใช้เงิน 7 วัน 5) ทดลองใช้แผนในชีวิตจริง (mini-challenge) 6) เสนอแนวทางการสื่อสารสาธารณะ “เศรษฐกิจเพื่อเพื่อน” และ 7) สะท้อนคิดแบบเปิด “ฉันเปลี่ยนไปอย่างไร” โดยครูประจำวิชาเศรษฐศาสตร์ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยแต่ละแห่ง 6 ภูมิภาค เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจของนักเรียนที่ได้เรียนจากแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

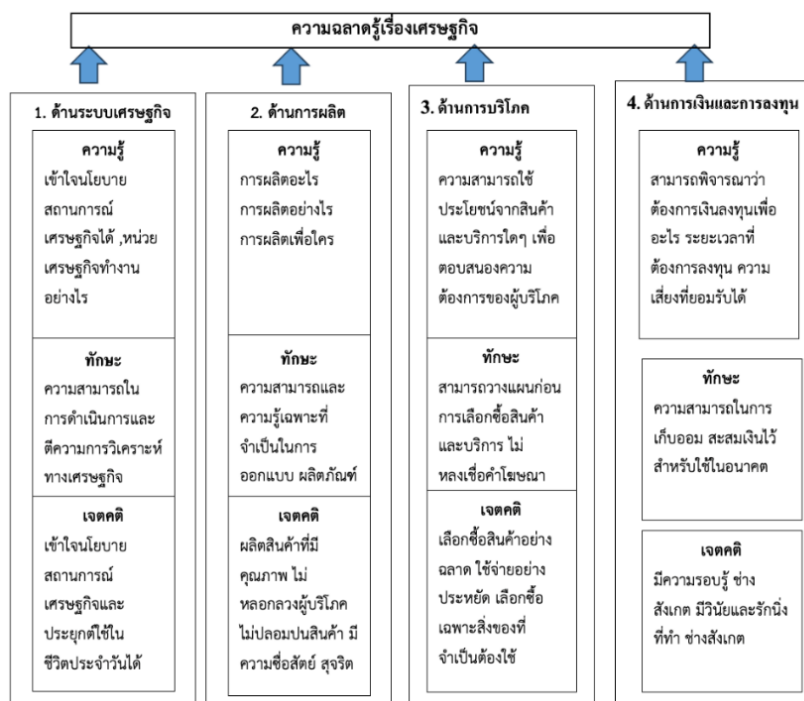
ผลการวิจัย

1. ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ (economic literacy) หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์กลไกของระบบเศรษฐกิจ โดยสามารถแบ่งองค์ประกอบ ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านระบบเศรษฐกิจ 2) ด้านการผลิต 3) ด้านการบริโภค และ 4) ด้านการเงินและการลงทุน ดังนี้ (ภาพ 1)

ภาพ 1

องค์ประกอบความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ

2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์

ผู้วิจัยได้สนทนากับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญที่ละคำถามด้วยตนเอง เพื่อเสนอแนวทางและประเมินประสิทธิภาพแนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปได้ประเด็นดังนี้

2.1 กรอบแนวคิดเป้าหมายการส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจเป็นการมุ่งหวังบ่มเพาะให้เกิดขึ้นกับนักเรียน และสร้างการเปลี่ยนแปลง (change agent) ที่มีกรอบแนวคิดหรือสมรรถนะหลัก (core competency) 4 ประการ เรียกว่า แนวทาง P A C E ได้แก่ P (Practice) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ A (Analyze) ความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ C (Create) ความสามารถในการผลิตหรือใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้เกิดเป็นความฉลาดรู้เรื่องการผลิต ความฉลาดรู้เรื่องการค้า และการเงินและการลงทุน และ E (Empower) ความสามารถในการออกแบบและนำการเปลี่ยนแปลง นักเรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ กลไกราคา

และสามารถตัดสินใจที่สร้างสรรค์เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งระดับภายในตัวบุคคลและระดับสังคม สามารถรู้เท่าทันตนเอง และฉลาดรู้ทางเศรษฐกิจสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีได้

2.2 รูปแบบการนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งได้ 2 รูปแบบหลัก ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การส่งเสริมผ่านการบูรณาการรายวิชาสังคมศึกษา

สาระศาสนา หลักการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจสำหรับประชาชน ตามหลักทางพระพุทธศาสนาให้ดำเนินตามหลัก “มัชฌิมาปฏิปทา” หรือ “ทางสายกลางในการเป็นอยู่” สอดคล้องกับ พระครูสัททกิจจานุการ และคณะ (2565) ที่กล่าวว่า พุทธธรรมกับการแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ คือคำสอนหรือแนวคิดในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจโดยตรง แนวคิดที่เรียกว่า “พุทธธรรม” สามารถนำมาดัดแปลงประยุกต์ใช้กับเรื่องเศรษฐกิจ คือการปฏิบัติตามทางสายกลางในการใช้ชีวิต เพื่อความกินดีอยู่ดีมีความรู้ทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้

สาระหน้าที่พลเมือง การเตรียมความพร้อมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสู่การเป็นพลเมืองยังยืนนั้น นักเรียนจะต้องมีความพร้อมและมีคุณสมบัติของพลเมืองที่ยั่งยืน ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งส่วนบุคคล ธุรกิจ เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ Walstad (1998) ที่กล่าวว่า ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับสังคมประชาธิปไตยที่พึงพาพลเมืองที่มีข้อมูลและการตัดสินใจทางเศรษฐกิจส่วนบุคคลอย่างมาก เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องให้การศึกษาแก่เยาวชนโดยให้เศรษฐศาสตร์มีบทบาทสำคัญมากขึ้นในหลักสูตรของโรงเรียน

สาระประวัติศาสตร์ จะช่วยให้นักเรียนมีความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจโดยรากฐานที่ครอบคลุมถึงเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในอดีตที่ผ่านมา เป็นการศึกษาถึงความพยายามของมนุษย์ในการแสวงหาสินค้าและบริการ เพื่อบำบัดความจำเป็นพื้นฐาน 4 ประการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ทั้งในแง่แนวโน้มทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสถาบันที่ได้ดำเนินมาในอดีต Clark (1980) ได้อธิบายประวัติศาสตร์เศรษฐกิจว่าเป็นการติดตามความเป็นไปทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในอดีต ผู้ผลิตและผู้บริโภค ชาวเมืองและชาวชนบท คนจนและคนรวย เจ้าหนี้และลูกหนี้ นายจ้างและลูกจ้าง รวมทั้งคนว่างงานด้วย ดังนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจจะทำให้เราเข้าใจระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น

สาระภูมิศาสตร์ ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการครองชีพของมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ การผลิต การใช้ และการกระจายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การคมนาคมขนส่ง การค้าระหว่างประเทศ และการบริการแก่ประชาชนในดินแดนต่าง ๆ ของโลก ซึ่งเป็นวิชาที่ศึกษาถึงวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อผลิตสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งโดยทั่วไปมีความต้องการไม่จำกัดในด้านต่าง ๆ

รูปแบบที่ 2 การส่งเสริมผ่านกิจกรรม

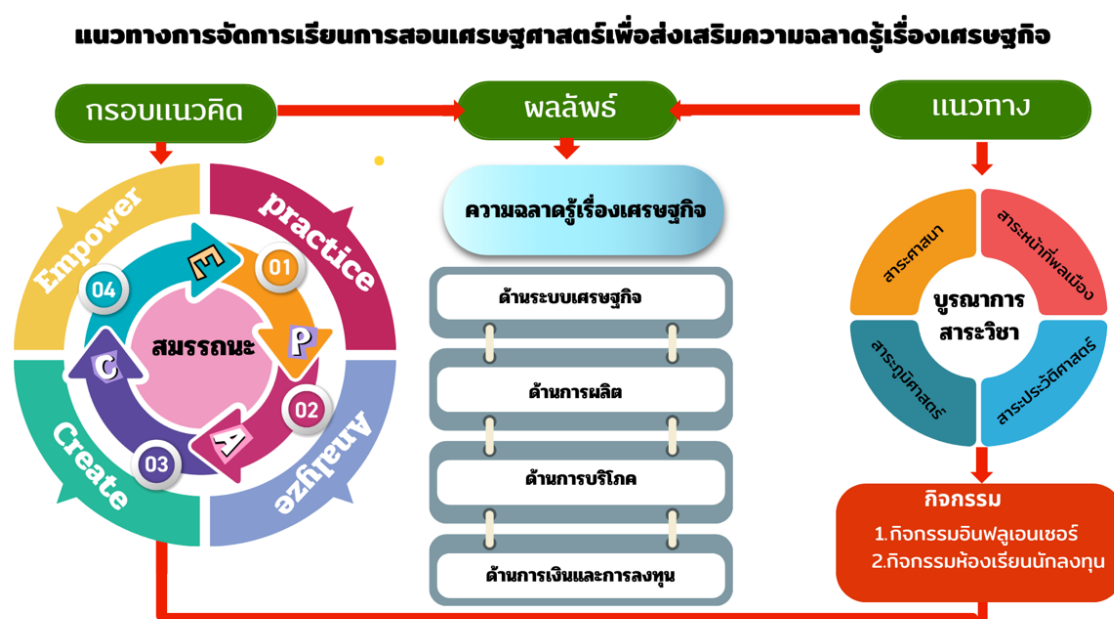
1. กิจกรรมอินฟลูเอนเซอร์ (influencer) เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ หรือสร้างความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจในสถานการณ์จริง โดยการนำสินค้าและบริการจากการผลิตที่ได้โปรโมตผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram, TikTok หรือ YouTube มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นพฤติกรรมและการตัดสินใจของผู้ติดตาม

2. กิจกรรมห้องเรียนนักลงทุน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการลงทุน เพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการทำงานเป็นทีม เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจทางการเงิน และการวางแผนสำหรับอนาคต ให้นักเรียนเรียนรู้และทำความเข้าใจตลาดหุ้น ตลอดจนพื้นฐานการวิเคราะห์หุ้น กลยุทธ์การลงทุน และการบริหารพอร์ตหุ้น สามารถเลือกหุ้นเป็น เทรดหุ้นได้อย่างมั่นใจก่อนก้าวสู่สนามลงทุนจริง

แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้เสนอ 2 แนวทางนั้น ได้ทำการทดลองใช้แนวทางที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นตัวอย่าง พบว่า นักเรียนแสดงออกถึงความเข้าใจในเรื่องความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจดีขึ้น เช่น การวางแผนการใช้จ่าย การวิเคราะห์ทางเลือก และการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์จากสถานการณ์จริง โดยข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตและสนทนากลุ่มสนับสนุนแนวทาง P A C E มีส่วนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และความคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน (ภาพ 2) และ (ตาราง 1)

ภาพ 2

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ

ตาราง 1

ผลการประเมินจากแนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ

ประเด็นพฤติกรรม	เริ่มต้น (คาบ 1-2)	ระหว่าง (คาบ 3-5)	สิ้นสุด (คาบ 6-7)
การวางแผนทางเศรษฐกิจ	ยังไม่มีแนวคิดวางแผน ใช้เงินตามความรู้สึก	เริ่มเข้าใจความจำเป็นความต้องการ แสดงความพยายาม จัดลำดับค่าใช้จ่าย	สามารถจัดทำแผนเงินพร้อม เหตุผล และสะท้อนข้อดี ข้อเสีย ของแผนตนเอง
การคิดวิเคราะห์ข้อมูล	ไม่ตั้งคำถามต่อข้อมูลที่ ได้รับ/เชื่อสิ่งที่เห็นง่าย ๆ	เริ่มตั้งคำถามกับโปรโมชั่น สื่อโฆษณา และใช้ข้อมูล เปรียบเทียบ	สามารถวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน ตั้งข้อสังเกตจาก สถานการณ์ได้หลากหลาย
ความกล้าแสดงออกและ การสื่อสารทางเศรษฐกิจ	เงียบ ไม่กล้าพูด แสดงความ คิดเห็นตามเพื่อน	เริ่มแสดงความคิดเห็นส่วนตัว ในกลุ่มย่อย บางคนเสนอ แนวทางใหม่	นำเสนอแนวคิดอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาทางเศรษฐกิจได้ชัดเจน และกล้าอภิปราย
การตัดสินใจอย่างมี เหตุผล	ตัดสินใจเร็ว ไม่คำนึงถึงผล ระยะยาว	เริ่มคิดถึงผลกระทบมากขึ้น ใช้เวลากับการเลือกทางเลือก	สามารถอธิบายเหตุผลการ เลือกและเปรียบเทียบ ทางเลือกอย่างมีระบบ
การสะท้อนคิดและเห็น คุณค่า	ยังไม่สามารถอธิบายสิ่งที่ เรียนรู้ได้	เริ่มกล่าวถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ แต่ยังไม่ลึก	แสดงความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจ ในชีวิต และเชื่อมโยงกับ พฤติกรรมของตนเอง

อภิปรายผล

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ (economic literacy) หมายถึง ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์กลไกของระบบเศรษฐกิจ โดยสามารถแบ่งองค์ประกอบความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ เป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านระบบเศรษฐกิจ 2) ด้านการผลิต 3) ด้านการบริโภค และ 4) ด้านการเงินและการลงทุน สอดคล้องกับ จตุพล สังข์เลาว์ (2563) ได้ให้นิยามความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจว่าเป็นแนวคิดที่จำเป็นในการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบัน โดยแนวคิดดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการสร้างพลเมืองที่มีความรู้และความเข้าใจโลกทางเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเหล่านี้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพบนพื้นฐานความรู้ของเศรษฐศาสตร์ และสอดคล้องกับ Efend et al. (2019) ได้อธิบายว่า ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจคือความสามารถในการใช้แนวคิดทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการสร้างรายได้ การใช้จ่าย และการจัดสรรเงิน และสอดคล้องกับ นาทยา ปิลันธนาพันธ์

(2564) ที่กล่าวว่า นักเรียนควรจะได้แยกแยะว่าอะไรคือความต้องการ (want) อะไรคือความต้องการจำเป็น (need) การตัดสินใจทางเศรษฐกิจโดยการเปรียบเทียบประสบการณ์ของตนเองกับของคนอื่น และการพิจารณาผลที่เกิดจากการตัดสินใจแบบนั้นที่มีต่อกลุ่ม ต่อชุมชน ต่อชาติ และบริบทอื่น ๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นโอกาสที่จะให้ผู้เรียนได้ขยายแนวคิดหลักการทางเศรษฐศาสตร์ให้กว้างขวางขึ้น ใช้เหตุผลและกระบวนการทางเศรษฐศาสตร์มาจัดการกับประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ

แนวทางการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้แนวทาง 2 แนวทาง ดังนี้

1. การส่งเสริมบูรณาการผ่านรายวิชาสังคมศึกษา ผ่านสาระการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยสังเคราะห์จากการสนทนากลุ่มพบว่า การส่งเสริมบูรณาการผ่านรายวิชาสังคมศึกษา ทั้งในสาระศาสนา หน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ผ่านกรอบแนวคิด 4 ประการ ประกอบด้วย P A C E คือ (1) P (Practice) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ (2) A (Analyze) ความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ (3) C (Create) ความสามารถในการผลิตหรือใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้เกิดเป็นความฉลาดรู้เรื่องการผลิต ความฉลาดรู้เรื่องการบริโภค และ (4) E (Empower) ความสามารถในการออกแบบและนำการเปลี่ยนแปลง สามารถรู้เท่าทันตนเอง และฉลาดรู้ทางเศรษฐกิจสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีได้ ความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Pristiani (2021) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ออกแบบใหม่ ควรส่งเสริมให้นักเรียนพูดคุยกันเชิงลึก และส่งเสริมให้ครูใช้ข้อคิดเห็นของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นพร้อมกับส่งต่อคำถามไปยังนักเรียนคนอื่น การใช้เหตุผลและการถ้อยแถลงบูรณาการทางเศรษฐศาสตร์กับสาระการเรียนรู้อื่นสิ่งเหล่านี้อาจสนับสนุนการสนทนาเชิงสำรวจในห้องเรียนเพิ่มขึ้น การศึกษาในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการทดลองในห้องเรียนเศรษฐศาสตร์เป็นประโยชน์ต่อการได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทางเศรษฐกิจ (นาตยา ปิรันธนาพันธ์, 2564) ซึ่งการบูรณาการสาระสังคมศึกษาจะทำให้ได้องค์ความรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน โดยองค์ความรู้นั้นจะเป็นความรู้ที่คงทนมากขึ้นกว่าเดิม

2. การส่งเสริมผ่านกิจกรรม

ผู้วิจัยสังเคราะห์จากการสนทนากลุ่มพบว่า กิจกรรมที่สามารถส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจได้ ได้แก่ 1) กิจกรรมอินฟลูเอนเซอร์ กล่าวคือปัจจุบันอินฟลูเอนเซอร์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมายรวมถึงกลุ่มผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจซื้อ การตัดสินใจติดตาม การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสินค้าและบริการ กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการดึงศักยภาพของนักเรียนออกมาใช้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ ทิศนา ขมมณี (2565) ที่กล่าวถึงทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (constructionism) นักเรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ก็หมายถึงการสร้างความรู้

ขึ้นในตนเองนั่นเอง ความรู้ที่นักเรียนสร้างขึ้นในตนเองนี้จะมีความหมายต่อนักเรียนและจะอยู่คงทน และ 2) กิจกรรมห้องเรียนนักลงทุน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนรอบด้าน ควรมีความร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน สนับสนุนหลักสูตรและการเรียนรู้ของนักเรียนให้ตรงจุด ส่งนักเรียนไปฝึกงาน เพื่อเป็นการส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจที่แท้จริง สอดคล้องกับ กมลชนก สกลธวัฒน์ (2562) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉกาทศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านความรู้และทักษะทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านเจตคติทางการเงิน ตามลำดับ

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสังเกตเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถอภิปรายผลได้ว่า นักเรียนมีพัฒนาการและแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจได้รู้ตามองค์ประกอบ คือ 1) Practice นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนชีวิต เช่น การจัดการเงินได้ 2) Analyze นักเรียนสามารถคิดเปรียบเทียบข้อมูล ตั้งคำถามกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจได้ 3) Create นักเรียนสามารถสร้างทางเลือก วิธีแก้ปัญหา หรือนำเสนอแนวทางเศรษฐกิจใหม่ได้ และ 4) Empower นักเรียนสามารถตัดสินใจอย่างมั่นใจ สะท้อนคิด เห็นคุณค่าในพฤติกรรมของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทางการศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ และแนวทางส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจโดยใช้ผลการวิจัยเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณาเชิงนโยบายทางการศึกษา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา สามารถนำแนวทางการจัดการเรียนการสอน เศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสถานศึกษาหรือกิจกรรมของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้องค์ประกอบความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจ 4 ด้าน ที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ ด้านระบบเศรษฐกิจ การผลิต การบริโภค การเงินและการลงทุน เป็นกรอบอ้างอิงในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมเป้าหมายของนักเรียน ข้อค้นพบชี้ว่าองค์ประกอบดังกล่าวครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

2. ควรศึกษาความฉลาดรู้ด้านเศรษฐกิจกับนักเรียนหรือนักศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องเศรษฐกิจต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลชนก สกลธวัฒน์. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบฉลากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University

Intellectual Repository (CUIR) <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/69965>

จตุพล สังข์เลาว์. (2563). การประยุกต์แนวทางการรู้ทางเศรษฐกิจในหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 22(3), 324-336.

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/178450/165361

ทิตนา แคมมณี. (2565). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนาคารกลางแห่งประเทศไทย. (2568). โครงการเศรษฐกิจทัศน์ ประจำปี 2568.

<https://www.bot.or.th/th/news-and-media/activities/activities-20250317.html>

นิตยา บิลันธนานนท์. (2564). สังคมศึกษา : ยุคมาตรฐานกำกับ. โรงพิมพ์รุ่งเรือง.

พระครูสุภัททิยญาณการ, พระสมพล ยสชาติ, ปรีชา บุตระสะอาด, และ ทิศา ผลสมบูรณ์. (2565).

หลักพุทธธรรมกับการแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 9(3), 406-423.

<https://shorturl.asia/B1VoQ>

วิภาวรรณ พินลา. (2561). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ (Literacy) ฉบับราชบัณฑิตยสภา. สำนักพิมพ์อรุณการพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตเพื่อยกระดับสมรรถนะและพัฒนาทุนมนุษย์รองรับประเทศไทย 4.0. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สสส.

ภาษาอังกฤษ

Clark, S. G. (1980). *The English Historical Review* (Vol.95 Issue 374, p. 1-2).

Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/ehr/XCV.CCCLXXIV.1>

Efend, R., Indartono, S., & Sukidjo (2019). The mediation of economic literacy on the effect of self control on impulsive buying behavior moderated by peers. *international journal of economics and financial issues*, 9(3), 98-104.

<https://doi.org/10.32479/ijefi.7738>

Grol, R., Sent, E. M., & de Vries, B. (2017). Participate or observe? Effects of economic classroom experiments on students' economic literacy. *European journal of psychology of education*, 32, 289-310. <https://doi.org/10.1007/s10212-016-0287-8>

Partnership for 21st Century skills. (2019). *Framework for 21st century learning definitions*. Battelle for Kids (BFK).

https://static.battelleforkids.org/documents/p21/p21_framework_definitionsbfk.pdf

Pristiani, R. (2021). Study of Economic Literacy Level Among Primary School Students. *Elementary Education Online*, 20(1), 1408-1413.

<https://ilkogretim-online.org/index.php/pub/article/view/3733/3631>

Walstad, W. (1998). The effects of economic knowledge on public opinion of economic Issues. *journal of economic education*, 28(3), 195-205.

<https://doi.org/10.1080/00220489709596744>